Read India
An imprint of Pratham Books

નાનકો કોળિયો

હમિન્દ ઓહી

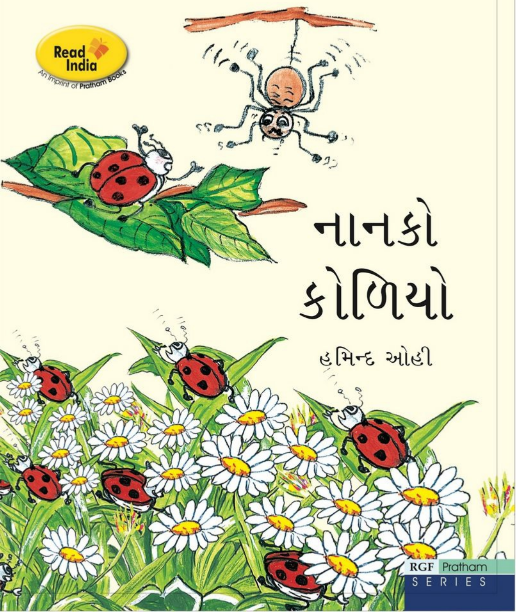

RGF Pratham SERIES

Original Story (*English*) Spincy Spider by Herminder Ohri
© Rajiv Gandhi Foundation-Pratham Books, 2004

First Gujarati Edition: 2006

Illustrations: Herminder Ohri
Design: Moonis Ijlal
Gujarati Translation: Kalpana Palkhiwala

ISBN: 81-8263-401-6

Registered Office:
PRATHAM BOOKS
9, Charles Campbell Road, Cox Town,
Bangalore 560 005
✆ 080-25801462, 25801463

Regional Offices:
Mumbai ✆ 022-65162526
New Delhi ✆ 011-65684113

Typesetting by: Aar Reprographics, New Delhi
Layout by: Arun Graphics, Delhi

Printed by:
Repro India Ltd.
Mumbai

Some rights reserved. This book is CC-BY-3.0 licensed.
Full terms of use and attribution available at:
http://www.prathambooks.org/cc

નાનકો કોળિયો

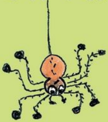

લેખન તેમજ ચિત્રાંકન

હમિન્દ ઓહી

ગુજાતી અનુવાદ

કલ્પના પાલખીવાળા

કોઈ એક જંગલમાં, કાંટાળી ઝાડીઓની વચ્ચે, એક નાનકડો ક-
ોળિયો હેતો હતો. એનું નામ હતું -નાનકો કોળિયો. એના દાદાના દાદા,
પદાદાના દાદા ઉપ ‘નાના-મોટા કોળિયા’ નામે ગીત લખાયું હતું. એક
વા નાનકાએ આ વાત પોતાના
મિત્ર કાળો કીડો અટકુ અને એના
ભાઈ મટકુને કહી.

અટકુ અને મટકુના પવિામાં કોઈ પ્રસિદ્ધ ન હતું.

કાળા કીડા પાસે તો સમય જ કયાં હોય છે, આવી બધી વાતો માટે! એ તો સવાથી ાત સુધી કામમાં પોવાયેલા હે છે, ભોજનની સામગ્રી એકઠી કવી, ઘમાં મદદ કવી, કામ કતાં કતાં ક્યાંય ઈજા ના થાય એનું યે જોખમ તો હે જ.

નાનકા પાસે તો બસ, બે જ કામ હતા, પોતાના ઘ માટે જાળું વણવું, અને એ જાળામાં માખી ફસાય તેની ાહ જોવી.

નાનકાને **પ્રસિદ્ધ** થવું હતું પણ એને એ ખબ નહોતી કે પ્રસિદ્ધ કેવી ીતે થવાય. આખો વખત એ આ વિશે જ વિચા કર્યા કતો હતો. એક દિવસ એણે એક ડાળી પથી બીજી ડાળી સુધી જાળું વણ્યું, પછી એ ત્રીજી ડાળ પ પહોંચ્યો.

આમ કતાં કતાં એણે દસ ડાળીઓ પ જાળાં વણી લીધાં, છતાંયે એને **પ્રસિદ્ધિ** ના મળી. એણે પોતાના દોસ્તોને પૂછયું, પણ એ લોકોને ય ખબ નહોતી કે પ્રસિદ્ધ કેવી ીતે થવાય.

એક દિવસ સવાના પહોમાં અટકુ અને મટકુ, નાનકાના ઘે આવ્યા. અટકુ-મટકુ નાનકા માટે એક માખી પણ લાવ્યા હતા; જે મળતાં જ નાનકો તો ાજીના`ડ થઇ ગયો. એણે તો તત જ પોતાના મહેમાનોની ઘણી આગતા- સ્વાગત કી. પછી એ બધાં વાતોએ વળગ્યાં.

અટકુ-મટકુએ કહ્યું, “નાનકા, એક વાત કહીએ? અમને ખબ છે કે પ્રસિદ્ધ શું હોય છે?”

નાનકો તો ખુશીનો માર્યો નાચી ઊઠયો. એના હાથમાંથી માખી પડતાં પડતાં માંડ બચી. નાનકો બોલ્યો, “કહો, કહો અટકુ, પ્રસિદ્ધિ ક્યાં છે?”

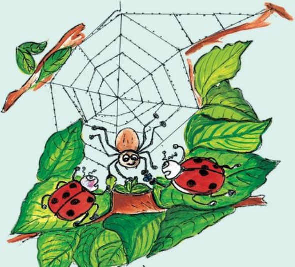

અટકુએ વાત કહેવાનું શરૂ કર્યું, “માો અને મટકુનો એક મિત્ર છે - મોતી પોપટ. આમ તો અમાો ખાસ પાકો મિત્ર નથી. પણ જ્યાો એ ઝાડ ઉપ ફળ ખાય છે ત્યાો એના ખાતાં, કાતેલા વધા ાના ટુકડા નીચે પડે તે અમને મળી જાય છે. એટલે કોઇ પણ કહી શકે કે તે અમાો ઓળખીતો છે.”

નાનકો જાણતો હતો કે અટકુ ભાો વાતોડિયો છે. એ વાતો કતાં કતાં થોડો આડે-અવળે સ્તે ચડી જાય છે. અને પછી જે વાત કવા આવ્યો હતો, એ તો ભૂલી જ જાય છે. આથી નાનકાએ એને યાદ અપાવતાં પૂછ્યું, “મોતી પોપટે પ્રસિદ્ધિ માટે શું કહ્યું હતું?”

અટકુ બોલ્યો, “હા હા, એ જ વાત કરૂં છું. મોતીપોપટ મનુષ્યો સાથે હે છે. એ લોકો પ્રસિદ્ધ લોકો વિશે વાતો કતા હે છે.”

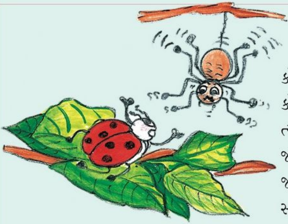

આથી મોતી કહે છે કે તો કોઈ એવું કામ કવું પડશે જે કોઈએ ક્યોય કર્યું ના હોય. ત્યો જ તો સૌ લોકો તારૂં નામ જાણી જશે અને તું પ્રસિદ્ધ થઈ જઈશ.'' પંતુ નાનકાને સમજાતું નહોતું કે એ શું કે.

અટકુએ કહ્યું, "તમે ચિંતા શા માટે કો છો? તમે તો ઘણા પ્રસિદ્ધ છો. હું, મટકુ, મોતીપોપટ અને આ ઝાડીમાં હેતા તમામ કોળિયા તમારૂં નામ જાણે છે.'' નાનકાએ જો જોથી પોતાનું માથુ હલાવ્યું અને આઠેય પગ હલાવીને બાડયો, "એવું નથી, કોઈએ મા। વિશે કોઈ ગીત નથી લખ્યું.''

અટકુ અને મટકુ ચૂપચાપ ઊઠીને ત્યાંથી સકી ગયા. પોતાના મિત્રને પ્રસિદ્ધ બનવામાં તેઓ કશી મદદ કી ના શકયા. નાનકો બેસીને વિચાવા લાગ્યો કે એ એવું તે કયું કામ કે કે જે કોઈ ક-
ોળિયાએ ક્યોય કર્યું ના હોય.

એણે વિચાર્યું -એ ખૂબ સસ જાળું બનાવી શકે છે. પણ એ તો બધા ક-
ોળિયા કે છે.

એ ઉપ-નીચે ખૂબ ઝડપથી દોડી શકે છે. પણ એ તો બધાય કોળિયા કે જ છે.

એ કોઈ એવું કામ નથી કતો કે જે બીજા કોળિયા કતા ના હોય. આમ ને આમ ઘણા દિવસો વીતી ગયા. નાનકો પ્રસિદ્ધ ના થયો.

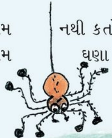

એક દિવસ એ પોતાના જાળા પાસે બેઠો હતો ત્યો એણે અટકુની ચીસો સાંભળી, ''નાનકા, બચાવો, બચાવો, મટકુને વાગ્યું છે, બચાવો, બચાવો.''

નાનકો ખૂબ ઝડપથી દોડ્યો.

એણે જોયું, એક મોટો પથ્થ મટકુના માથા પ પડયો હતો. મટકુનો પગ તૂટી ગયો હતો. એની કેડ પ પણ ઈજા થઇ હતી. એ ચત્તોપાટ પડેલો. અટકુ અને બીજા ગુબૈલો એની આસપાસ ભાગ-દોડ કતા હતા.

નાનકાએ કહ્યું, “અટકુ, જલદી એક નાનકડું પાંદડું લઈ આવ.” અટકુ પાંદડું લાવ્યો.

ાત પડવા આવી હતી. કોળિયાને અંધાામાં બાબ દેખાતું નહોતું. આથી અટકુએ તેના એક સગા આગિયાને બોલાવ્યો. આગિયો આવતાં જ આ જગ્યાએ પ્રકાશ ફેલાયો. નાનકાએ પાંદડાની દાંડી મટકુના પગ પ ગોઠવીને ચો તફ પાંદડું લપેટી દીધું. અને એ પોતાની લાળનો મુલાયમ તા વણવા લાગ્યો. આ ીતે પગ પ કોળિયાની લાળમાંથી ગુંથાયેલો ેશમી તાનો પાટો સુંદ ીતે બંધાઈ ગયો.

ત્યા બાદ નાનકાએ મટકુની કેડ પ પણ પાંદડું મૂકીને તેના ઉપ જાળું વણીને પાટો બાંધ્યો. મટકુને આનાથી ઘણો આમ મળ્યો. બધા ગુબૈલો એને ઘની અંદ લઈ ગયા.

નાનકો ખૂબ થાકી ગયો હતો, પણ એ ખુશ હતો. એણે પોતાના મિત્રનો જીવ બચાવ્યો હતો.

નાનકો જ્યો પોતાના ઘે જવા લાગ્યો તો નાનામોટા અનેક કાળા કીડા એની સાથે સાથે ચાલતાં હતાં અને ઘણા આગિયા એના સ્તામાં પ્રકાશ ફેલાવતા ઉડતા હતા.

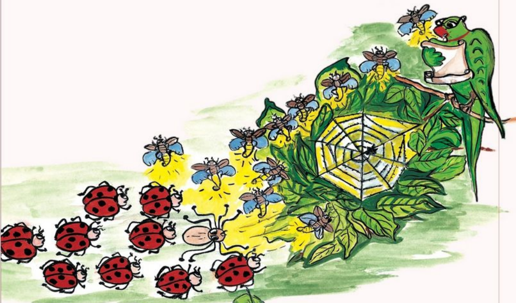

એ બધાં એક ગીત ગાતાં હતાં, એ ગીત મોતીપોપટે લખ્યું હતું:

નાનકો કોળિયો વહાલો
દિલ એનું ફૂલે જાણે ફાળકો,
બાંધશે એ પગે સુંદ પાટો,
વણશે રૂડું-રૂપાળું જાળું,
નાનકાનું કામ ઘણું નિાળું.

થોડા જ દિવસોમાં આખા યે જંગલમાં નાનકાની પ્રસિદ્ધિની વાત ફેલાઈ ગઈ. દોજ સાંજે જ્યો આગિયા આવીને કાંટાળી ઝાડીઓ ઝગમગાવે છે ત્યો નાનકા માટે ગીત ગવાય છે. તમે કોઈ વા જંગલમાં જાવ, તો તમને પણ આ ગીત સંભળાશે.

નાનકો શું વિચા કે છે?

નાનકો પ્રસિદ્ધ થઇને બહુ ખુશ છે. પણ એ કહે છે: “હું તો એ વાતે વધો ખુશ છું કે મા। મિત્રોને જ્યો મદદની જરૂ પડે છે, ત્યો તેઓ મા। નામની જ બૂમ પાડે છે.”

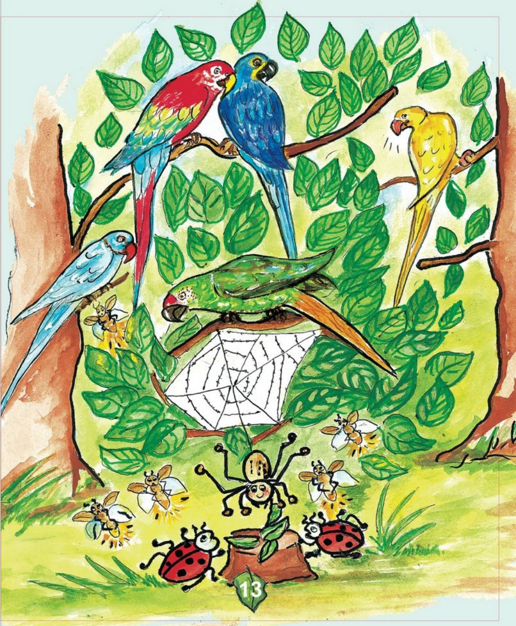

જંગલની કાંટાળી ઝાડીઓમાં નાનકો કોળિયો હેતો હતો. એ આખી દુનિયામાં પ્રસિદ્ધ થવા માગતો હતો. નાનકો અને એના મિત્રોની ેચક વાર્તા છે 'નાનકો કોળિયો.'

આ શૃંખલાના અન્ય પુસ્તકો

આપણી સુંદ દુનિયા • એક મોટી મુસીબત

ેતલ અને મુક્કી • નૌકા સહેલ

અનેક ભાતીય ભાષાઓમાં અમાાં ેચક પુસ્તકો વિશે વધુ માહિતિ મેળવવા **www.prathambooks.org** પ લૉગ ઓન કો.

પ્રથમ પુસ્તકો કે જે ભાતીય ભાષાઓમાં ઊંચી ગુણવત્તામાં પવડે તેવી કિંમતે બાળકો માટે પ્રકાશિત કાય છે, તે નફો ળતા પ્રકાશકો માટે નથી.

ISBN 81-8263-401-6

9788182634015

Nanko Karolio (Gujarati)

Rs. 20.00